

ספריי — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
ששצת האור

שנר
שישי

דוכף
שביעי

מאמר

נעשה אדם - תרסיג

מאת

כ"ק אדמו"ר

אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקשית

מוהר"ר שלום דובער

זצוקללה"ה נבג"ם זי"ע מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת המשת אלפים שבע מאות שישים ושתים לבריאה
שבעים וחמש שנה לגאולת כ"ק אדמו"ר (מהור"צ) נ"ע
מאה שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח
שנת הקהל

תשורה

למשתתפים בהתועדות חסידים המרכזית

ביום הגדול והקדוש ג' תמוז

בבית הכנסת ובית המדרש ליובאוויטש שבליובאוויטש

"בית משיח" - 770

המדרי', דתפילין שבראש הם בו"א שזהו ענין צלמנו, ותפילין של יד הם בנוק' שזה ענין כדמותנו, וע"י שהאדם מניח תפילין בראשו ובורועו שזהו מצוה א' בכלל ובפרט הם ב' מצות כי אינן מעכבות זו את זו, וזהו שא' כנגד זכור ושמור שזהו ענין ז"א ומל', וע"י שהאדם מניחם שהאדם הוא דו"ג בכלל עי"ז תהי' ההתחברות דב' המדרי' דיחו"ע ויחו"ת שגם בנבראים דבי"ע יהי' הביטול כמו באצי" כו'. וזהו נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו' שע"י שהאדם מניח תפילין בראשו ובורועו שהם ב' מצות שזהו ענין צלמינו כדמותנו, עי"ז תהי' ההתחברות דיחו"ע ויחו"ת כו', שגם למטה בעשי' ובעוה"ז הגשמי יהי' נרגש האור האלקי וכי הוא לבדו הוא, וכ"ז הוא ע"י התפילין דוקא, וזהו נעשה אדם כו' וע"י התפילין עי"ז פועלי' ההתחברו' דיחו"ע ויחו"ת כו'.

ב"ה.

פתח דבר

לקראת יובל השבעים וחמש דחג הגאולה י"ב-י"ג תמוז הבעל"ט, מדפיסים אנו, את המאמר ד"ה "נעשה אדם - תרס"ג", אשר לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע.

המאמר¹ נאמר ביום ג', כ"ו תמוז, בעת הבר-מצוה של הת' שמואל בהרה"ח אשר גרוסמאן (מניקולייב), ונרשם ע"י אחד החוזרים², בהוספת הגהות רבות מכ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע.

לתועלת הלומדים נחלק המאמר לסעיפים ע"י המו"ל.

לחביבותא דמילתא נדפס בראש הקונטרס, צילום מעמוד אחד של המאמר בכת"י המעתיק, הרב שמואל רבינוביץ (סופר), עם הגהות בגוף כתי"ק כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע.

מערכת "אוצר החסידים"

ג' תמוז, ה'תשס"ב. שנת הקהל

ברוקלין, נ"י.

שנת המאה להולדת כ"ק אדמו"ר מה"מ

יתוש א' כו', מ"מ זהו כה נעלם הוא, אבל בהתגלות הוא רק הארה בעלמא הוא, ומשו"ז הביטול שבהם הוא רק ביטול היש והחשיבות והמציאות שלו, ואין זה בלתי אמיתי רק ביטול הישות והגשמיות שלו, כידוע שיש ביטול דמ"ה שהוא ביטול המציאות לגמרי וזהו ע"י ההתבוננות דכולא קמ"י כלא כו' או דלית אתר פנוי כו', אבל הביטול דנבראים דבי"ע שהם אינם משיגים איך שכולא קמ"י כלא כו', ממילא אין בהם ביטול אמיתי רק ביטול היש בלבד כו'. ווי"ש לך הוי' הממלכה שאמר על המל' לך בפ"ע מפני שמן המל' נתהוו נבראים דבי"ע שבהם הביטול באופן אחר שהוא הביטול היש בלבד, ומ"מ אמר לך שגם הביטול דנבראים דבי"ע ג"כ הוא לך לכה העצמות, כמו שנתבאר שהאמת הוא שההתהוות הוא מן כה העצמות דוקא רק זהו כה נעלם, ובהתגלות אינו רק הארה ומפני זה הביטול שבהם הוא רק ביטול היש בלבד כו', ובד"כ הוא רק בחי' יחוט' בחי' כדמותינו שהוא רק ביטול היש ומרגיש רק מקורו הוא האור האלקי שמחי' אותו בדרך פרט כו'.

אמנם אדם הוא בגימט' מ"ה וענין אדם זהו קאי על תומ"צ שנא' זאת התו' אדם כו', וכמו שבאדם יש רמ"ח אברים ושס"ה גידים כמו"כ למעלה רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא כו', וידוע דתומ"צ הם בע"ס דאצ"י, דאורייתא מחכ' נפקת כו', וכת"י ועל הכסא דמות כמראה אדם דלכאו' אינו מובן הלא אין לו גוף ולא דמות הגוף ולא נערוך אליו קדושתו כו'. אך הענין הוא שמה שנראי' במראה אדם שהוא ענין התומ"צ שהם בע"ס דאצ"י דוקא, אבל למעלה מאצ"י כתי' אם צדקת מה תתן לו ואם רבו פשעיו מה תעשה לו כו', ומה איכפת לי' להקב"ה אם השחיטה מן הצואר או מן העורף ואינו כ"א לנסות את הבריות כו', ששם לא שייך ענין התומ"צ כ"א באצ"י, והתו' היא בבחי' ביטול דמ"ה דאורייתא מחכ' נפקת כו', וכמו שכללות ענין החכ' הוא בחי' הביטול דוקא, כמו"כ התו' כמו שנמשכה מחכ' הוא רק בחי' ביטול, ולכן התו' גם כמו שהיא למטה היא בידיעה והשגה ולא נתלבשה בעשי' גשמיות, הגם שהתו' היא ג"כ הלכות גשמיים מ"מ לא נתלבשה בעשי' גשמי' כ"א רק בדרך שכל, והשכל הוא בעניני' הגשמי' ולכן לימוד התו' היא מצוה, שהמצוה הוא ידיעת והשגת התורה ולימודה, והעיקר הוא העיון שיניח שכלו ויתעסק בהלכות התו' וישעבד שכלו ומח' בזה כו'. משא"כ ענין המצות הוא ביטול היש בלבד, ומפני זה נתלבשו בעשי' גשמי' וזהו ביטול היש בלבד, כמו התפילין שהם ד' בתים, ולמעלה הם ענין ד' מוחין הלא הם אינם בערך כלל, וזהו הציווי עשה לך ציונים כו' שהם רק לסימן בלבד. ובתפילין יש ג"כ ב' המדר' דהוקשה כל התו' לתפילין כו', וכמו שבתו' יש ב' המדרגות, כמו"כ הוא בתפילין דתפילין של ראש הוא בז"א ותפילין של יד הוא במל' וזהו בכלל מוחין דז"א ומוחין דנוק', וע"י שהאדם מניח תפילין עי"ז תהי' ההתחברות יחוט' ע"י יחוט' שגם בנבראים דבי"ע הי' הביטול כמו באצ"י כו'. וזהו שאי' בת"ז כשאדם מניח תפילין בראשו ובורעו זהו ענין צלמנו כדמותנו כו' וזהו ב'

(1) לתוכן המאמר, ראה ד"ה זה תר"מ (כת"י מס. 224 שה, א ואילך).

(2) הנחה אחרת מהמאמר נדפס בסה"מ תרס"ג ע' קפ ואילך.

וזהו מה שהעצם נצטייר בצירוף כזה, והוא מדרי' צורה עצמית בחי' צלמינו כו', שהוא צלם צורה עצמית כו'.

וביאר

כללי הענין הוא, דהנה כתי' לך הוי' הגדולה והגבורה כו', וחשיב כאן הו' ספירות דחו"ג וכו', אמנם בד"כ קאי על אורות דע"ס דאצי' שוהו התפשטות גדולתו וגבורתו כו' (מה שבהפסוק אינו חשיב חמשים רק ז"מ כמו גדולה כו' ומפרש שקאי על אורות דע"ס דאצי', באמת אין זה מדויק שקאי על כללית הע"ס דוקא, כ"א שכללי' הענין קאי על מדרי' הספירו' כמו שהם באצי' דוקא כו'). והנה לך הוא בגימ' חמשים וקאי על חמשים שע"ב, ושער הוא משמש כניסה ויציאה, והפי' הוא שע"י ההתבוננות שמתבונן בענין כולא קמי' כל"ה, וכל התבוננו' הוא שמביא לידי השגה והבנה שמשיג ומבין בשכלו היטיב איך שכל המציאות שנמצאים הם כלא קמי' כו', ולית אתר פנוי מיני' שהוא נמצא למטה כמו למעלה, שכל המציאות שיש למטה הוא חי וקיים ונמצא במציאות, והוא מפני שהחיות האלקי מחי' אותם וכמ"ש ואתה מחי' את כולם. והנה כשמעמיק דעת בהתבוננו' כזו, הנה עי"ז ממילא נעשה ביטול המדות שהוא האהבה והיראה יהיו בטלים ונכללים באו"ס, כי שרש המדות הוא מבחי' בינה, שכללותה הוא השגה והבנה, ממילא כשמעמיק דעת באיזו התבוננות ע"י ההשגה וההבנה ממילא נעש' ביטול המדו'. והנה מדות הם ז', ומעלת התיקון הוי"ע ההתכללות, והוא מה שכל מדה כלולה מזו, וזפ"ז הם מספר מ"ט, שהוא מ"ט שע"ב, שלכל מדה יש שער פרטי, והשער הזה הוא שנמשך האור ממקור ושרש המדות בחי' בינה בכל המדות. והנה מאחר שמאיר אור הבינה בהמדה, הנה עי"ז ממילא נעשה ביטול והתכללות המדות באו"ס ב"ה, וזהו מה ששער משמש כניסה ויציאה, שהאור נמשך ומאיר מבחי' בינה בהמדות, והוא מה שמתבטלי' ממציות לגבי בחי' השגה, ואח"כ הנה ע"י ריבוי ההתבוננו' ומבין ומשיג את האמת כמו שהוא, ממילא נעשה ביטול המדות שמתבטלי' ממהותם ונכללי' ע"י השער באו"ס ב"ה.

ואח"כ

כתי' לך הוי' הממלכה כו', שלכאו' אינו מובן הלא כבר כתי' לך הוי' הגדולה כו' שקאי על כללית ז"מ דאצי' שגם המל' בכלל, ומה כתי' עוד לך הוי' הממלכה כו' שהוא בחי' מל', ולמה מחשבה במדרי' בפ"ע. הענין הוא כידוע דמדת המל' נתהוו נבראים דבי"ע, שנבראים דבי"ע אינם משיגים איך שכולא קמי' כלא כו', או ענין לית אתר פנוי מיני' כו', איך שהוא נמצא למטה כמו למעלה, זה אינו מושג בנבראים דבי"ע, רק שהם משיגים מקורם איך שנתהוו מהאין האלקי, שזהו כח אלקי שמהווים מאין ליש, ומפני זה הם מחשבים מקורם איך שזהו העיקר, ומפני זה הם בטלים אל האין האלקי שזהו רק הארה בעלמא, הגם דאמית' ההתהוות הוא מכח העצמות דוקא דהוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין, דהבריאה זהו בחיק הבורא ולא בחיק הנבראים, דאלו מתכנסים כל באי עולם לא יוכלו לברוא אפי' כנף

והוא שכלל' הוי' הממלכה כו', שלכאו' אינו מובן הלא כבר כתי' לך הוי' הגדולה כו' שקאי על כללית ז"מ דאצי' שגם המל' בכלל, ומה כתי' עוד לך הוי' הממלכה כו' שהוא בחי' מל', ולמה מחשבה במדרי' בפ"ע. הענין הוא כידוע דמדת המל' נתהוו נבראים דבי"ע, שנבראים דבי"ע אינם משיגים איך שכולא קמי' כלא כו', או ענין לית אתר פנוי מיני' כו', איך שהוא נמצא למטה כמו למעלה, זה אינו מושג בנבראים דבי"ע, רק שהם משיגים מקורם איך שנתהוו מהאין האלקי, שזהו כח אלקי שמהווים מאין ליש, ומפני זה הם מחשבים מקורם איך שזהו העיקר, ומפני זה הם בטלים אל האין האלקי שזהו רק הארה בעלמא, הגם דאמית' ההתהוות הוא מכח העצמות דוקא דהוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין, דהבריאה זהו בחיק הבורא ולא בחיק הנבראים, דאלו מתכנסים כל באי עולם לא יוכלו לברוא אפי' כנף

עם העולמות שהם הכלי, והוא כמו עד"מ כמו הדמות שהוא רק בחי' צורה נבדלת כו'. ויח"ע הוא מה שמיחד את העולמות עם האלקות היינו שהעיקר הוא האלקות, פי' שגם לאחר שנבראו העולמות הם בטלים בתכלית הביטול שאינם במציאות כלל, וכמו קודם ברה"ע הי' הוא ושמו בלבד, כמו"כ לאחר שנבראו העולמות הנה הם אינם תופסים מקום כלל, ואינם מעלימי' ומסתירי' כלל, וכמ"ש אתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בשוה ממש, וכמ"ש אני הוי' לא שניתי שאין שינוי בהעצמות כלל, וכמו שקודם שנבה"ע הי' הוא ושמו בלבד כן גם לאחר שנבה"ע, והעולמות לא פעלו שום שינוי בו ית' כלל וכלל, והוא בחי' יח"ע שהעולמות הם מיוחדים עם עצמות האלקות ממש, ולכן הנה ברה"ע שהוא בריאת היש הוא מהעצמות דוקא, שדוקא בכחו ויכלתו לברוא יש מאין, שהוא מצד העצמות דוקא.

אמנם לפי' יוקשה מאחר שענין יח"ע הוא שהעיקר הוא האלקות והעולמו' הם בטלי' במציאות, ויוקשה פי' אמירתו יחוד שבאמת יחוד הוא מב' דברי' שהם בערך זל"ו. אך הענין הוא שיחוד זה הוא עד"מ כמו בחי' יחידה שבנפש שהיא מבחי' המקיפים שבלתי אפשרי להאיר בכלי כלל, ואינה במציאות, ומ"מ נקראת יחידה לפי שהיא כלי הדבוקה בבחי' יחיד כו'. והמשל בזה מרצון האדם שידוע שהרצון הוא מיוחד עם עצם הנפש ולכן הוא פועל בכל האברי' בשוה ממש, ובאמת הוא מהות אחר מהגוף דלבד זאת שזה רוחני וזה חומרי, הנה לבד זאת הם בסוגי' נבדלי' זמ"מ, שהם במדרגת פועל ונפעל שהרצון הוא הפועל והגוף הוא הנפעל, ומ"מ הם מתייחדים ביחוד גמור על צד הפלא, והוא לפי שהרצון הוא הגובר והוא העיקר ומבלעדי' אין שום מציאות כלל, והוא הפועל בכולם. וכמו שנראה במוחש בא' שהוא טרוד באיזה רצון אז הרי כל גופו בתכלי' הטרדה, והטרדה הוא מה שטרוד לקיים רצונו על צד היתר מעולה כו'. וככל המשל הזה יובן בענין יח"ע שהעיקר הוא האור האלקי, והעולמות הם בתכלי' הביטול והיחוד באלקות עד שאינם במדרג' איזה מציאות כלל, וכל שכן שאי אפשר לומר שהם יעלימו על האור העיקרי, שהוא האלקות אלא שבאמת הוא שאני הוי' לא שניתי, ואתה הוא קודם כו', וכללי' ברה"ע לא פעלו שום שינוי והתחדשו' ח"ו, וזהו"ע יח"ע יחוד העולמו' באלקות כו'. וההפרש בין יח"ת ויח"ע הוא שיח"ת הוא יחוד רק עם האור שהוא כדמותינו צורה נבדלת, ויח"ע שהעולמות הם מהעצמות דוקא כו' בחי' צלמינו שהוא צורה עצמית שהעצם נצטייר בצורה כזה. והפי' הוא דהנה ידוע משארז"ל נתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, שעיקר הכוונה שיהיו עולמות רק שיהי' ביטול העולמות, והכוונה תחתוני' היינו שיהיו תחתוני' במעלה בבחי' גשם ובעוה"ז השפל דוקא, ועכ"ז יכירו גדולתו ית' וכמ"ש בע"ה (שעה"כ פ"א) כשעלה כו' וכירו גדולתו כו', והיו בטלי' בתכלי' הביטול לאלקות, הרי שרצונו שיהי' העולמות והיו בטלי' בתכלי' כו', הרי שעצמותו ית' שהוא רצונו ית' המושרש בעצמות חפץ בזה דוקא,

בס"ד. יוס ג' מו"מ, על הב"מ של הב' שמואל ב"ר אשר שו"ב. ס"ג. הנחה.

נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו', ואי' ע"ז בת"ז תיקון מ"ו, ואם הוא מניח תפילין דיד ותפילין דרישא בכל יומא דאינון לקבול זכור ושמור איהו בצלמינו כדמותינו ואם לאו לאו, וזהו נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו' שקאי על ב' המדרג' שבתפילין שעל הראש ושעל היד, וצ"ל מה שייכות ענין התפילין לצלם ודמות. הענין הוא דהנה בתחלה י"ל ההפרש שבין צלם לדמות, ידוע דצלם הוא צורה עצמי' שהיא כמו העצם, שהעצם מתואר כו', משא"כ דמות היא צורה שאינה כמו העצם כלל ורק הוא דמות ותבנית מן העצם בלבד. וכידוע המשל לצלם שהוא כמו שחותכין צורת האדם מן העץ או מן האבן, שיש כאן צורת האדם בכללותו כמו שהוא בעביו ובהיקפו וחיתוך האבריו הכל במדה וצירור ממשי, או כמו שמנסכין צורת האדם מן המתכות שיש כאן ג"כ כללות האדם כמו שהוא, משא"כ ענין דמות הוא כמשל שמצייירין צורת האדם על גבי הנייר בדיו שאין כאן צורת האדם בכללותו כמו שהוא בעביו ובהיקפו, הגם שנראה מראה צורת האדם וחיתוך אבריו וצירור, מ"מ אין כאן כל האדם בכללותו, שהרי הקיפו ורחבו אינו נראה. והנה יש עוד מדרג' צורה והוא כמו עד"מ אדם המביט במראה שנראה בו צורת כל האדם בכללותו בעביו כו', אבל מ"מ העצם אין כאן כלל שבעת שהאדם עומד אצל המראה נראה הצורה, אבל כשהאדם הולך מן המראה אין כאן הצורה כלל להיותה צורה נבדלת מן העצם, שבאמת בכללות ענין הצורה יש בה כמה מדרג' אף שכללותה הוא רק הארה שהוא אור ולא עצם, אבל יש כאן כמה מדרג' שיש צורה שהיא דבוקה לעצם, והוא מה שהעצם מצטייר בצורה זו, ויש דמות ומראה שאינו שייך אל העצם כלל. והמשל לצורה שהיא דבוקה לעצם הוא כמו זיו השמש שכללות ענין הזיו הוא צורה וגילוי מן השמש, הרי הזיו דבוק אל השמש, שאף אם יש ענן המסתיר על השמש, או בעת שהשמש הוא תחת הארץ שאז אינו מאיר ומתגלה, מ"מ הרי הזיו אינו נפסק ממציאיתו לגמרי שבדאי יש מציאותו גם אז אלא שהוא נכלל במאור והרי הוא דבוק אל השמש, וזה הוא צורה הדבוקה לעצם, ויש צורה שאינה דבוקה אל העצם כמו דמות ומראה כו', שבצורה יש כמה מדרג' כו', ובד"כ הם ב' הבחי' צלם ודמות, צלם הוא צורה עצמי' והוא מה שהעצם מצטייר בצור' כזו, ודמות הוא רק הארה וצורה נבדלת כו'.

וזהו בכלל ההפרש בין אורות דע"ס דאצי' ובין אורות דבי"ע, שאורות דאצי' הו"ע צלמינו שהם אורות עצמיים, ולכן הנה באצי' מאיר גילוי הקו והקו ידוע שהוא דבוק להאוא"ס, וכדאי' באוצ"ח שהקו הוא נוגע דבוק להאוא"ס, אלא שיש בו התחדשות שהוא בערך העולמות וזה פעל בו הצמצום שהקו הוא נמשך לאחר

הצמצום שהוא דילוג על הצמצום כידוע והצמצום פעל בו ההתחדשות מה שהוא בערך העולמות ובערך הכלים כו', אבל מ"מ כמו שהוא בראשיתו באו"ס ב"ה הוא נוגע ודבוק, שזהו כמו הצלם שהוא צורה הדבוקה לעצם. משא"כ אורות דבי"ע שהם מאירים לאחר הפרסא, שהו"ע כדמותנו שהוא אור נבדל אור של תולדה, כמו האור וזיו השמש שמאיר ע"י המסך, וידוע שהאור שלאחר המסך והפרסא הוא אינו אור של השמש ממש, הגם שאור השמש הוא שמאיר ע"י המסך, מ"מ הוא אור של תולדה בלבד שהוא אור נבדל כו'. וענין המראה (שנת' שיש דמות ומראה) הוא שבאצ"י גופא יש ז"א ומל', שהמל' נק' מראה וכמ"ש ומראה דמות כבוד הוי' כו', שזה קאי על המל' שנק' מראה שהוא צורה נבדלת, שהאורות דמלכות אינם בערך ודוגמא אורות דז"א, להיות שאורות דז"א הם גילוי העצם, הגם שהוא אור וזיו בלבד מ"מ הוא גילוי העצם כמשל הגוונין שמורים על העצם, שגוון לבן מורה על מתיקות וגוון אדום מורה על חמיצות, הגם שאין בהגוון לא המתקנות ולא החמיצות וגם אין בו מהעצם, מ"מ ה"ה גילוי העצם ממש, כמו"כ מדריגת ז"א בכללותו הן האורות והן הכלים הם גילוי העצם, משא"כ ענין המל' הוא אור נבדל והוא מדרי' צורה נבדלת שהרי כל ענינה הוא לפעול פעולת ההתהוות יש מאין ופעולת גילוי היש בעולמות (היינו שיהי' בבחי' מציאו' שהוא ע"י בחי' מל' כידוע), וכל פעולה הוא חוץ לעצם כו', כמו אור וזיו השמש שכל ענין הזיו אינו גילוי השמש בלבד רק כל ענינו הוא לפעול פעולה להאיר בעולם וכיוצא בו, כמו"כ ענין המל' הוא לפעול פעולת ההתהוות ופעולת הגילוי בעולמות, וכל פעולה הוא חוץ לעצם, וזהו כמו המראה שהוא צורה הנבדלת שכאשר הולך מן המראה אין כאן הצורה כלל רק כאשר עומד אצל המראה אז נראה הצורה, כמו"כ למעלה הגם שאורות דאצ"י מאירי' במל', מ"מ הוא אור נבדל השייכות לפעולה וכל פעולה כו', ובבי"ע שם הו"ע דמות שאינה כמו העצם כו'.

ולהבין ענין הצורה איך שזה אינו העצם ומ"מ הוא כמו העצם, הענין הוא כמו האור שהוא מעין המאור שכל המדרי' שיש בהמאור יש בהאור ג"כ הגם שהוא אור ולא עצם, מ"מ יש בו כל המדרי' כמו בהעצם, וזהו ענין הוא קיים ושמו קיים וכסאו נכון כו', שהוא קיים קאי על האור שהוא עצמות או"ס ב"ה, ואומרו קיים שהוא בלי שום שינוי כלל, וכידוע דכל עצם בלתי מתחלק ובלתי משתנה, שדבר עצמי אינו עומד בסוג החילוף והשינוי כלל וזהו קיים שאין בו שום שינוי, ושמו קיים קאי על מדרי' הגילויים, והגם שהגילוי אינו בערך לגבי העצם, ומ"מ הרי גם הגילוי' שהוא שמו במדרי' קיים לפי שהוא צורה עצמית שמצייר את עצם האור כו', וכסאו נכון קאי על הכלים שהוא כלים המקבלים שמקבל' את האור בתוכם, והגם שא"א לומר שבכלי' לא יהי' שינוי, מ"מ מאחר שהם כלי' לקבלה אין השינוי כ"כ בחזק ותוקף כידוע, משא"כ במדרי' הוא שהוא בבחי' קיים שענין קיום הוא שייך רק על דבר עצמי שאינו הויה שנתהווה, שעל דבר שנתהווה אינו שייך קיום

אמיתי, שזהו"ע שנא' ה' אלקי' אמת הוא אלקי' חיים כו', שמה שהוי' אלקי' אמת הוא לפי שמציאותו מעצמותו והוא הנק' אמת ומשו"ז הוא אלקי' חיים כו', ומ"מ אמר גם על האור ענין קיום, שהגם שהוא אור ולא עצם, מ"מ יש בו כל המדרי' שיש בהמאור והם בו כמו ענין עצמי עד ששייך לומר עליו ענין קיום כמו על העצם כו'. וזהו בכלל ההפרש בין נבואת משה ונבואת שאר הנביאים, שכל הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה, שנבואת שאר הנביאים הי' מבי"ע שזהו ענין כה כדמותנו, מפני שגילוי אור הנבואה שלהם הי' מבי"ע שאורות דבי"ע הם כמו ענין הדמות וכנ"ל, וזהו שהם ראו באספקלרי' שאינה מאירה שאינו נראה העצם כ"א הצורה וג"ז רק צורה נבדלת, משא"כ נבואת משה הי' מאצ"י שבאצ"י שם הוא ענין הצלם שהוא בחי' צורה עצמית כו', וזהו שבמשה כתי' פה אל פה אדבר בו ובמראה ולא בחידות, שענין החידה היא המעלמת על אור השכל שבה, הגם שע"י מבינים השכל מ"מ היא מעלמת עד שדוקא בעל שכל גדול הוא מבין החידה ולא אחר כו', וגבי משה הי' פה אל פה כו' שזהו ענין שמשא ראה באספה"מ שנראה העצם כו', וזהו ענין בצלמנו כדמותנו שזה קאי על אורות דאצ"י ואורות דבי"ע בכלל, וזהו ההפרש בכלל בין נבואת משה לנבואת שאר הנביאים כו'.

ולהבין ענין זה בעבודה מהו ענין צלמנו כדמותנו כו', הענין הוא בעבודה זהו קאי על ענין יחוד ויחוד'ת כו', והנה בחי' יחוד'ת הוא יחוד העולמות עם האור האלקי שמאיר בהם, היינו הגם שהאור האלקי הוא בלתי מורגש בהם, ואדרכא הם נראי' לנפרד, ואין החיות האלקי נרגש בהם בהרגש פנימי, ובפרט שיוכר לכל שעיקר חיותם הוא האור האלקי, והנה ע"י ההתבוננו' והעמקת הדעת בסדר הנהגת העולם, בריבוי הנבראי' והיצורי' והנעשי' וגלגלי' וכדומה, וכל א' וא' הנה שומר תפקידו לבלי לשנות אפי' כקוצו ש"י, שכל א' ואחד הנה כפי ההגבלה שהוגבל למו, והנה הגבלה זו הוא מדרי' ההתחלקות שכאו"א נתחלק כפי מדרגתו, ואז היא הסיבה - פ"י ההתחלקות הזאת - להיות מדריגות התכללו', ופ"י התכללות שאז הנה בהתכללות כולם הנה הוא הנהגת העולם, ובהתכללות הזאת הנה בהכרח שגם הפכים יתכללו, והפ"י הוא הגם שמצ"ע היינו מצד מהותם הם הפכים זמ"ז, עד שאחד לא יכול לסבול לזולתו, וע"י ההתכללות הוא שמתכללי' יחד שא' נותן מקום לזולתו כו', ואז הוא הנהגת העולם, והתכללו' כזאת והנהגה כזאת היא רק בחוק הבורא, ובלתי אפשרי להיות בחוק הנבראי' כלל, וכמ"ש אתה הצבת גבולת ארץ קיץ וחרף כו' שכ"ז הוא רק בחוק הבורא כו'. וכשמעמיק דעת בזה הנה באפשרו להרגיש את האור האלקי המלא כל הארץ להחיות כל נברא ונברא בד"פ ובפרטי פרטיות, שכ"ז הוא בחי' יחוד'ת שנק' כדמותנו שהוא רק דמות והארה לבד שלאחר רוב היגיעה גם שמגיע להרגש פנימי ומרגיש אופן האור האלקי המחי' את העולמות והנבראי', הרי סוף כל סוף הנה הוא מרגיש רק את האור ולא בחי' ומדרי' העצמות, והוא רק יחוד החיות שהוא האור